

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

(Α)

Ραψωδία ε΄
Απόσπασμα ενότητας 10^{ης} , στίχοι 493-504

Και τότε κολυμπώντας φτάνει στο στόμα ποταμού καλλίρρου –
αυτός ο χώρος έκρινε πως ήταν ο καλύτερος,
495 αφού του έλειπαν οι βράχοι, κι ο άνεμος δεν τον χτυπούσε.
Βλέποντας μπρος του τα νερά του ποταμού να ρέουν, έκανε
ολόψυχην ευχή:
«Επάκουσε, όποιος κι αν είσαι, ποταμέ βασιλικέ μου.⁴
Προσπέφτω, χίλιες φορές παρακαλώ σε, γλίτωσέ με
από την απειλή του ποσειδώνιου πελάγου.
500 Πρέπει, πιστεύω, κι οι αθάνατοι θεοί να τον σπλαχνίζονται
όποιον παραδαρμένος τούς ζητά το έλεός τους.
Ένας που έπαθε πολλά κι εγώ, τώρα στα γόνατά σου πέφτω,⁵
ποταμέ μου, ζητώ να μ' ελεήσεις, βασιλιά μου.
Ικέτης σου είμαι, και το ομολογώ.»

**Ο Οδυσσέας φτάνει στις εκβολές
ενός ποταμοθεού και ζητεί τη
βοήθειά του**

5

(στ. 502-4)

στα γόνατά σου πέφτω [...]. Ικέτης σου: Ικέτης λεγόταν εκείνος που ζητούσε βοήθεια/που ικέτευε κάποιον, ανήκε δε στην εθιμοτυπία της ικεσίας να γονατίζει ο ικέτης μπροστά στον ικετευόμενο (ο ποταμός εδώ προσωποποιείται).

(B)

Ραψωδία ζ'
Απόσπασμα ενότητας 11^{ης}, στίχοι 173-180

Μόνο του Αλκινόου η θυγατέρα παραμένει ακίνητη·
η Αθηνά τής έδωσε το θάρρος της καρδιάς,
175 αυτή της πήρε την τρομάρα από τα μέλη.
Κι όπως απέναντί του στάθηκε αποφασισμένη,
ο Οδυσσέας διχογνώμησε· την κόρη την πεντάμορφη
να την παρακαλέσει στα γόνατά της πέφτοντας,⁴
ή σε απόσταση και με μειλίχια⁵ λόγια να της ζητήσει, αν ήθελε,
180 την πόλη να του δείξει και να του δώσει ρούχα.

- 4 (στ.178) **να την παρακαλέσει στα γόνατά της πέφτοντας:** να πάρει δηλαδή στάση ικέτη (βλ. το σχόλιο 5 της 10ης Ενότητας). Η **ικεσία** ήταν θεσμός της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας προστατευόμενος από τον Ικέσιο Δία, όπως η ξενία από τον Ξένιο Δία, και είχε καθιερωθεί γι' αυτήν, όπως και για τη φιλοξενία, μια ορισμένη εθιμοτυπία: ο ικέτης γονάτιζε μπροστά στον ικετευόμενο, με το ένα χέρι αγκάλιαζε τα γόνατά του, ενώ με το άλλο άγγιζε το πιγούνι ή το γένη του. Αν υπήρχε δυνατότητα, κατέφευγε στον βωμό, που υπήρχε στις αυλές των σπιτιών, ή στην εστία, που υπήρχε στο εσωτερικό του σπιτιού. Εξασφάλιζε έτσι άσυλο ο ικέτης, ως πρόσωπο ιερό, και γινόταν συνήθως δεκτός ως «ξένος»/φιλοξενούμενος.

(Γ)

Ραψωδία ι´

Απόσπασμα ενότητας 14^{ης}, στίχοι 285-298

- 285 "Εμείς, από την Τροία μισεύοντας, είμαστε Αχαιοί
περιπλανώμενοι,
που μας εχτύπησαν κάθε λογής ανέμοι [...].
- 293 Και να, η τύχη εδώ μας φέρνει, οπού ικετεύοντας προσπέφτουμε
στα γόνατά σου· ανίσως ήθελες να μας φιλοξενήσεις, κι ακόμη
- 295 να μας δώσεις κάποιο δώρο, όπως το ορίζει κι η τιμή στους ξένους.
Αλλά σεβάσου, όσο μεγάλη αν είναι η δύναμή σου, τους θεούς·
είμαστε
ικέτες σου, κι ο Δίας εκδικείται και τους ικέτες και τους ξένους⁶ [...]."

6

(στ.297) ο Δίας εκδικείται και τους ικέτες και τους ξένους: Ο (Ξένιος και Ικέσιος) Δίας παίρνει εκδίκηση για λογαριασμό των ξένων και των ικετών (βλ. και το σχόλιο 4 της 11ης Ενότητας).

